CHRISTIANITAS

Slovensko bez kňazov? Klesá počet bohoslovcov a semináre sa vyprázdňujú

Branislav Michalka

19. augusta 2020 *Cirkev*

Sebavedomie a hlava v piesku

Slovensko dnes zažíva nebývalú krízu kňazských povolaní. Prešlo tridsať rokov od pádu komunistického režimu a katolícke Slovensko sa začína čoraz viac podobať na sekularizované štáty západnej Európy.

Po roku 1989 sa semináre katolíckej Cirkvi naplnili bohoslovcami a slovenská cirkev sa len so súcitným úsmevom pozerala na Západ, ktorý zažíval podobnú krízu už vtedy. Slovensko bolo vnímané ako zásobáreň kňazov pre štáty a regióny, ktoré nemali to šťastie a povolania u nich dávno klesli na takú úroveň, že bolo nutné im pomáhať s pastoráciou vo farnostiach zívajúcich prázdnotou.

90. roky boli na Slovensku v znamení sebavedomia. Liberálne trendy v Cirkvi sa k nám nedostávali v ich extrémnej podobe, ale prefiltrované cez Vatikán a s obrúsenými hranami. To vzbudzovalo dojem slovenskej zachovalosti a stability v porovnaní so Západom. Problémy, ktoré zaplavili Západ po ukončení II. vatikánskeho koncilu sa na Slovensku neriešili, buď z toho klamného dôvodu, že ich predstavitelia kléru považovali za prekonané a vyriešené, alebo z toho dôvodu, že sa netýkajú Slovenska a predstavujú niečo na spôsob „vymýšľania“ západných veriacich, ktorí žijú v blahobyte a v sladkej demokracii. A keďže povolaní kňazských aj rehoľných bolo dosť, kostoly boli po 40 ročnom duchovnom pôste plné, počty bývalých pionierov idúcich na prvé sväté prijímanie vysoké a všade vyrastali nové cirkevné školy a kostoly, tak bola slovenská cirkev pokojná a sladko driemala.

Studená sprcha

Nával v seminároch 90. rokov bol taký veľký, že sa klérus rozhodol budovať popri starých seminároch aj nové. Jedným z nich bol aj seminár v Badíne, ktorý však museli minulý rok uzavrieť. Dôvod? Oficiálny oznam z minulého roku počas sv. omší v Banskobystrickej diecéze hovorí jasne: „*Vzhľadom na nízky počet našich seminaristov a znižujúce sa finančné dotácie z univerzity budú naši badínski seminaristi od akademického roku 2019/2020 študovať a formovať sa na kňazskú vysviacku v kňazskom seminári v Nitre*.“ **Stav seminaristov klesol na 23.** Pritom v 90. rokoch tu študovalo až 104 bohoslovcov.

Táto tristná skutočnosť však nie je stále predmetom debaty medzi katolíkmi a dokonca sa ju niektorí snažia kamuflovať. Keď som minulý rok telefonoval do Badína, s otázkou o knihách zo zrušeného seminára, tak mi na opačnom konci spojenia bolo povedané, že sa mýlim, lebo seminár sa neruší, len presúva. Jeden kňaz na otázku ohľadom Badína odpovedal, že počet študentov sa tam nijako závažne nezmenil, len sa proste presunuli z ekonomických dôvodov.

Čísla v bratislavskom seminári sv. Cyrila a Metoda sú ešte alarmujúcejšie. V prvom ročníku školského roka 2019/2020 boli len dvaja bohoslovci. Pritom treba podotknúť, že sa jedná o adeptov z dvoch diecéz, bratislavskej a trnavskej. Čiže – jeden adept na diecézu! O ročník vyššie sa nachádzajú seminaristi traja. Omnoho lepšie na tom nie je ani východ Slovenska, aj keď na tom samozrejme je lepšie. **V spišskom seminári je v prvom ročníku 5 študentov a celkovo v seminári 35 študentov.** Pritom v 90. rokoch prijali na Spiši jeden rok až 70 adeptov. Kontrast medzi týmto maximom a súčasnými piatimi bohoslovcami v jednom ročníku je deprimujúci.

Staroslávna Nitra má momentálne v seminári 55 bohoslovcov, avšak nezabúdajme, že sú medzi nimi aj presunutí zvyšní bohoslovci z Badína, ktorých je 16. Bez nich by mal seminár len 39 študentov. **V 90. rokoch sa však počet študentov v nitrianskom seminári pohyboval okolo čísla 150.** Posledný z rímsko-katolíckych seminárov nachádzajúci sa v Košiciach má v prvom ročníku 4 študentov. Vyhliadky teda nie sú zďaleka ružové ani tam. Ani grécko-katolíci na tom nie sú o moc lepšie. V prvom ročníku majú 11 študentov, ale v 90. rokoch ich mávali okolo 30. Čo je mimochodom popretím známej a neustále omieľanej argumentácie proti kňazskému celibátu, podľa ktorej by sa po jeho zrušení mali naplniť semináre. Zdá sa, že problém nebude v celibáte, ale niekde úplne inde.

Podobná situácia, aká je v seminároch je aj v reholiach, predovšetkým mužských.

Útek

Celkové počty všetkých uvádzaných bohoslovcov v seminári, však môžu byť tiež mätúce a nevypovedajú na prvý pohľad o skutočnej hĺbke krízového stavu. Títo študenti totiž nie sú zaručení absolventi a počas štúdia môžu a aj opúšťajú bohosloveckú dráhu. Je to zaiste lepšie ako utiecť, už vysvätený, z kňazského povolania, na pohoršenie veriacich a na skazu vlastnej duše, čo sa tiež bohužiaľ čoraz častejšie stáva aj na Slovensku, ale nedostatok seminaristov to samozrejme zvyšuje.

Problém s odchádzajúcimi bohoslovcami narastá a zrejme aj tento trend bude pokračovať. Dôvodom môže byť zlý odhad povolania, tlak sveta a snaha zaradiť sa do bežného života ale možno aj znechutenie a sklamanie. To nemusí vyplývať, ako sa mnohí liberáli domnievajú, z prílišnej „konzervatívnosti“ života v seminári ale možno práve z prílišného prispôsobenia sa svetu a malej vyhranenosti. Pôvodne nadšený nasledovateľ Krista si môže časom uvedomiť, že po vysvätení bude pre ľudí niečo medzi psychológom a sociálnym pracovníkom.

Táto obava má dosť pravdepodobne na konte aj „úteky“ pred povolaním. Tie sú vzhľadom na bývalé počty adeptov v seminároch asi najväčšie. Mladý muži pri pohľade na úlohu moderného kňaza vo farnosti, vidiac ho s gitarou na krku, oblečeného tak, že sa ničím neodlišuje od bežného laika, neustále sa starajúceho o výlety, tábory, hry, karnevaly, zmietaného pod tlakom rôznych samozvaných laických „farárov“ a kostolníčok, sa rozhodne potlačiť túžbu slúžiť Bohu a vydá sa inou cestou. Ide tam, kde nebude musieť vyspevovať s deťmi toporné rýmovačky plné presladeného optimizmu a tolerovať vlnenie pubertálnych devúch a ich tancovačiek pred oltárom.

Kto to všetko zaplatí?

Keďže katolícke semináre sú aj súčasťou štátom financovaného školstva a to prideľuje financie na základe počtu študentov, vznáša sa nad existenciou seminárov povestný Damoklov meč. Budovy je potrebné

udržiavať a opravovať. Zanedbateľný nie je ani počet pedagógov, ktorý treba rovnako financovať. Tam kde končí podpora štátu, tam začína financovanie z cirkevných zdrojov. Avšak ani tie nie sú bezodné. Práve uzavretý seminár v Badíne je toho dôkazom. Biskupstvo muselo dotovať seminár mesačným príspevkom 20 000 eur.

Pokiaľ bude záujem o štúdium v seminároch klesať, bude slovenská cirkev donútená robiť to, čo jej sesterské cirkvi na Západe – zlučovať semináre, predávať alebo prenajímať budovy a predovšetkým začať ešte viac šetriť. Pretože nedostatok povolaní je len vrcholom ľadovca, základňou ktorého je pomaly ale isto sa šíriace odpadávanie Slovákov od katolíckej viery.

Čo skutočne priťahuje mladých mužov na kňazstve?

Táto kríza, ktorá je v západných seminároch ešte horšia ako na Slovensku, kontrastuje so situáciou v tzv. tradičných seminároch, ktoré na Západe praskajú vo švíkoch. Je tam omnoho prísnejšia disciplína, menšie prispôsobenie duchu moderného sveta, menej pastoračnej zábavy a svetskej hudby, ale nikomu z adeptov to evidentne neprekáža.

Navyše si treba uvedomiť, že tieto komunity tradičných katolíkov predstavujú len zlomok z celkovej katolíckej populácie. A pritom zo svojho stredu dokážu ročne vygenerovať, napr. vo Francúzsku, takmer toľko kňazov ako nepomerne početnejší zvyšok katolíckej populácie.

V týchto seminároch sa pripravujú na kňazské povolanie mladý muži, ktorí uprednostňujú nielen tradičnú formu liturgie, ale aj tradičnú formáciu kňaza. Tá vidí v kňazovi predovšetkým sprostredkovateľa zmiernej obety sv. omše, ktorú prináša Bohu za jemu zverených farníkov. Zároveň v ňom vidí vysluhovateľa sviatostí, ktoré vedú jeho farníkov na cestu spásy. Potom je jeho úlohou boj za pravovernosť katolíckej Viery a za slobodu Cirkvi. A až po splnení týchto podstatných úloh, ktoré sú nasmerované vertikálne k Bohu sa u neho začínajú úlohy horizontálne, nasmerované na koordináciu farského spoločenstva, možné cirkevné aktivity s mládežou či výlety.

Mladých ľudí, ktorí cítia povolanie totiž nepriťahuje pop-hudba či práca s mládežou, to dostanú aj inde. Na to netreba vstupovať do seminára. **Skutočných adeptov kňazstva priťahuje svätosť mužov a žien, a posvätnosť priestoru, v ktorom prebýva Boh.** Nehľadajú veselé spoločenstvo, ale spôsob ako skrze službu Bohu spasiť ľudí. Priťahuje ich heroizmus obety a odriekania, nezlomné mučeníctvo a vernosť Viere, nie krčenie sa pred svetom a novinármi v politicko-korektnom predklone.

Pohon na Tradíciu v seminároch

Ak toto neponúknu slovenské semináre svojim adeptom, tak dopadnú podobne ako semináre na Západe. Ich jediným problémom a predmetom neustáleho znervóznenia potom zostane údiv nad tým, prečo sú tradičné semináre plné a moderné prázdne. Možno budú chcieť tento svoj problém vyriešiť tak, že budú medzi seminaristami šíriť strach z priaznivcov Tradície. Tým však dosiahnu len jediné – odradia od vstupu do seminárov aj posledné zvyšky potencionálnych adeptov.

Zdá sa totiž, podľa niektorých reakcií v seminároch, ako by hlavným nebezpečenstvom pre seminaristov nebola sekularizácia, ale prílišná oddanosť Tradícii, tej tzv. starej spiatočníckej Cirkvi. Je však táto oddanosť príčinou úbytku kňazov a seminaristov? Na Západe určite nie. Tak v čom je teda problém? V tom, že by sme

si museli priznať omyl?

Návrat späť nie je útekom

Počas pontifikátu Benedikta XVI. si Vatikán dal vypracovať od renomovanej nezávislej agentúry štúdiu, ktorá mala posúdiť efektívnosť Cirkvi metódou aká je uplatňovaná pri posudzovaní ktorejkoľvek bežnej firmy. Agentúra pracovala s oficiálnymi dátami a štatistikami, ktoré mapovali dejiny Cirkvi tesne pred II. vatikánskym koncilom a po ňom. Výsledok bol prednesený s chladnou korektnosťou: prestaňte experimentovať a vráťte sa k tomu čo fungovalo – tradičnej liturgii a tradičnej zbožnosti.

Pri experimentovaní vo vede sa ráta s omylom. Horšie je keď sa experimentuje a zároveň sa omyl neočakáva. Vtedy sa rodí ideológia. Priznať si pochybenie vo veci, ktorá nie je vecou dogmy ale pastorácie, nie je pre Cirkev až takou tragédiou. Tragédiou je zotrvať v slepej uličke.

Preto návrat späť nie je útekom pred realitou ale návratom k realite. Návratom do stavu „keď to fungovalo.“

Zo seminaristov je potrebné urobiť niečo výnimočné, pretože človek, ktorý môže premieňať chlieb na Telo a Krv Syna Božieho, je niekým výnimočným a netreba to pred ľuďmi tajiť. Je potrebné ho obliecť do výnimočného rúcha – reverendy a dať mu úctu, ktorá nie je podliezaním človeku ale úctou k Tomu, koho kňaz reprezentuje, k Ježišovi Kristovi.

URL adresa článku: https://christianitas.sk/slovensko-bez-knazov-klesa-pocet-bohoslovcov-a-seminare-sa-vyprazdnuju/